

Najaarsnota 2015

Afdeling: Financiën

Datum aangepaste versie: 16 november 2015

Corsanummer: T15.14348

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
2	Uitkomsten najaarsnota.....	4
2.1	Mutaties najaarsnota 2015	4
2.2	Stand en ontwikkeling beschikbare weerstandscapaciteit	6
3	Afwijkingenrapportage.....	7
3.1	Programma 1 Bestuur en dienstverlening.....	7
3.2	Programma 2 Sport, cultuur en onderwijs.....	8
3.3	Programma 3 Maatschappelijke ondersteuning	10
3.4	Programma 4 Lansingerland schoon, heel en veilig	13
3.5	Programma 5 Lansingerland ontwikkelt	15
3.6	Programma 6 Grondzaken	17
3.7	Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen.....	19
4	Investeringen 2015.....	22
4.1	Versneld afschrijven maatschappelijke vaste activa.....	22
4.2	Investeringen Beheer en Onderhoud.....	22
4.3	Investeringen Onderwijs	24
4.4	Investeringen gedekt door subsidies.....	25
4.5	Ontwikkeling Staat van investeringen	25
	Bijlage 1: Begrotingswijzigingen en administratieve wijzigingen	27

1 Inleiding

Voor u ligt de najaarsnota 2015. De najaarsnota is een afwijkingenrapportage. Zaken die conform begroting lopen worden niet gemeld. Met dit document actualiseren wij het in de begroting 2015 en voorjaarsnota 2015 gepresenteerde financiële beeld. De opgenomen afwijkingen kunnen zowel beleidsmatig als financieel van aard zijn. Het betreft mutaties die reeds zijn gerealiseerd dan wel mutaties die in 2015 nog worden voorzien. Het resultaat van de najaarsnota geeft daarmee, gebaseerd op de kennis van vandaag, een indicatie van het te verwachten resultaat van de jaarrekening 2015.

Resultaat najaarsnota 2015

De voorjaarsnota had een verwacht resultaat van € 4,6 mln. positief. De najaarsnota laat na verwerking van de reservemutaties een positief resultaat zien van € 864.000 in 2015. Hiermee komt het verwacht resultaat voor heel 2015 op € 5,5 mln.. Het resultaat van de NJN maakt nog geen onderdeel uit van de begroting 2016-2019. Door de (ook meerjarig) positieve saldi van de NJN, verbetert het in de begroting 2016-2019 gepresenteerde financiële beeld licht.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 van de najaarsnota begint met een samenvatting van de financiële uitkomsten. In hoofdstuk 3 treft u de rapportage aan waarin per programma de financiële en beleidsmatige afwijkingen gepresenteerd worden. In de tabellen worden voordelen voor de begroting als positief bedrag gepresenteerd en in de teksten zijn zij gemarkeerd met een (+). Negatieve consequenties voor de begroting worden in de tabellen en teksten met een (-) aangegeven. De investeringen en subsidies worden in hoofdstuk 4 behandeld. Tot slot zijn in bijlage 1 de begrotingswijzigingen en administratieve wijzigingen weergegeven.

In tegenstelling tot vorig jaar is in deze najaarsnota geen overzicht van de voorgenomen budgetoverhevelingen naar het boekjaar 2016 opgenomen. Deze kunnen integraal bij de jaarstukken 2015 beoordeeld worden. Nut en noodzaak van deze incidentele budgetten zijn reeds aangetoond en door de raad geacordeerd, waardoor het mogelijk is om de uitgaven over het jaar heen te tillen. Bij de jaarstukken 2015 worden de budgetoverhevelingen ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

2 Uitkomsten najaarsnota

Op 6 november 2014 heeft de raad de begroting 2015-2018 vastgesteld. Hierbij was het geraamde saldo voor het jaar 2015 € 396.416 positief. Op 25 juni heeft de raad de voorjaarsnota 2015 vastgesteld. Hierdoor werd het geraamde saldo van de begroting € 4,6 mln. positief. Sindsdien zijn er geen wijzigingen geweest die hebben geleid tot mutaties in de stand van de begroting. Hierdoor is het "saldo begroting 2015 na wijziging (A)" € 4,6 mln. conform de stand na de voorjaarsnota 2015.

bedragen x € 1.000

	2015	2016	2017	2018
Saldo begroting 2015 na voorjaarsnota (incl. reservemutaties)	4.600	-239	442	1.356
Tussentijdse mutaties	-	-	-	-
Saldo begroting 2015 na wijziging	4.600	-239	442	1.356

Na de voorjaarsnota 2015 zijn er een aantal administratieve wijzigingen verwerkt (zie bijlage 1). Dit zijn per saldo budgettair neutrale mutaties en hebben geen invloed op het saldo van de begroting.

2.1 Mutaties najaarsnota 2015

De mutaties uit de najaarsnota tellen op tot een bedrag van € 7,7 mln. (B) negatief. Een drietal mutaties zijn reservemutaties. Het betreft:

- Een vrijval uit de voorziening verlieslatende complexen die leidt tot een dotatie aan de algemene reserve van € 2,7 mln. (C);
- Een onttrekking aan de bestemmingsreserve personeel van € 91.000 (D);
- Een onttrekking van € 11,2 mln. aan de algemene reserve ten behoeve van het versneld afschrijven van maatschappelijke activa (D).

Door deze reservemutaties bedraagt het saldo van de NJN € 864.000 (F) positief. Wanneer we dit resultaat optellen bij de stand van de VJN komen we uit op een verwacht saldo over 2015 van € 5,5 mln. (E) positief.

In onderstaande tabel wordt bovenstaande cijfermatig weergegeven.

bedragen x € 1.000

	2015	2016	2017	2018
Saldo begroting 2015 na wijziging (A)	4.600	-239	442	1.356
Programma 1 Bestuur en dienstverlening	441	24	24	24
Programma 2 Sport, cultuur en onderwijs	-70	55	54	54
Programma 3 Maatschappelijke ondersteuning	173	-219	-219	-219
Programma 4 Lansingerland schoon, heel en veilig	-9.900	-59	-60	-60
Programma 5 Lansingerland onwikkelt	-253	-	-	-
Programma 6 Grondzaken	2.755	-	-	-
Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen	-890	607	465	978
Totaal mutaties najaarsnota 2015 (B)	-7.744	407	264	776
Saldo begroting 2015 na verwerking NJN 2015	-3.144			
Toevoeging aan reserves (C)	-2.700	-	-	-
Onttrekking aan reserves (D)	11.308	-	-	-
Begroting 2015 na verwerking NJN en afwikkeling reserves (E)	5.464			
Per saldo effect mutaties NJN (=B+C+D) (F)	864	407	264	776

Het saldo van de mutaties najaarsnota 2015 (B) voor de jaren 2016-2018 beïnvloedt de begroting 2016-2019. Deze structurele doorwerking is namelijk nog niet verwerkt in de begroting 2016-2019. Indien de mutaties uit de najaarsnota 2015 worden verwerkt in de saldi van de begroting 2016-2019 ontstaat het onderstaande meerjarenbeeld.

Doorwerking structurele mutaties in begroting	2015	2016	2017	2018
Begroting 2015 en begroting 2016-2019 voor verwerking NJN	4.600	3.209	3.745	3.661
Mutatie NJN 2015	864	407	264	776
Begroting 2015 en 2016-2019 na verwerking NJN 2015	5.464	3.615	4.009	4.438

De mutaties van de najaarsnota exclusief reservemutaties bedragen in totaal circa € 7,7 mln. voor 2015. De belangrijkste mutaties zijn:

- Versneld afschrijven maatschappelijk vaste activa (€ 11.216.465 nadelig)**

Met het vaststellen van de kadernota 2015 is als bezuinigingsmaatregel besloten om de boekwaarde van activa met een maatschappelijk nut te verlagen voor een bedrag van afgerond € 11 mln.. Vanuit dit uitgangspunt is een inventarisatie gemaakt en gekeken welke activa in aanmerking komen. Gekozen is om af te waarden op groen, spelen en een aantal wegen wat neer komt op verlaging boekwaarde van € 11,2 mln. Bij deze najaarsnota wordt de afboeking geëffectueerd. Het effect op programma 4 is een nadeel van € 11,2 mln. voor het afboeken van de activa en daar tegenover staat een reserve mutatie voor hetzelfde bedrag.
- Mutaties algemene uitkering (€ 954.000 nadelig)**

De mutaties uit de meicirculaire 2015 (raadsbrief U15.08930) en septembercirculaire 2015 hebben een effect op de begroting 2015 en verder. Het effect voor 2015 is nadelig (circa € 954.000). Vanaf 2016 bedraagt het voordeel circa € 500.000 oplopend naar circa € 1,0 mln. in 2019. Deze aanpassing op de algemene uitkering heeft ook een effect op de uitgavenbudgetten voor de nieuwe WMO (circa € 7.000 nadeel), jeugd (circa € 42.000 voordeel) en participatie (circa € 214.000 voordeel) voor 2015.
- Mutatie bouwleges (€ 350.000 nadelig)**

De bouwleges vallen in 2015 € 350.000 lager uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat de legesinkomst van de vervoersknoop Bleizo niet geheel toegerekend mag worden aan 2015. De legesopbrengst moet naar rato van de hiermee gepaard gaande werkzaamheden over de jaren worden verdeeld. Dat betekent dat een bedrag van € 350.000 in de jaren 2016 en 2017 zal neerslaan. Deze methodiek is afgestemd met de accountant. Komende maanden gaan we het meerjarig perspectief van de bouwleges nader analyseren en bij de kadernota 2017 komen we met de uitkomsten.
- Vrijval voorziening grondexploitaties (€ 2.699.625 voordelig)**

Bij het opstellen van de begroting 2016-2019 zijn de uurtarieven en door te belasten uren aan de diverse producten en grondexploitaties aangepast naar de meest actuele inzichten. Dit betekent dat er in 2016 en volgende jaren minder kosten aan grondexploitaties worden toegerekend dan waar in de begroting 2015 nog van werd uitgegaan. Dit leidt tot een positief resultaat in de grondexploitaties en heeft tot gevolg dat in 2015 eenmalig een bedrag van € 2,7 miljoen kan vrijvallen uit de voorziening grondexploitaties. Dit voordeel is berekend over de hele looptijd van de grondexploitaties.
- Afkoopsom Zoro-busbaan (€ 1.094.053 voordelig)**

We hebben van de Metropoolregio een eenmalige bijdrage gekregen voor het beheer van groot on-derhoud t.b.v. ZoRo busbaan voor de duur van 15 jaar. Deze bijdrage valt vrij in het saldo van deze najaarsnota.
- Verlaging van de afvalkosten (€ 400.000 voordelig)**

Als gevolg van de aanbesteding van de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval medio 2015, kan op basis van de kostenrekening een grotere verlaging van de kosten voor huishoudelijk afval worden gemeld dan in de begroting 2015 was voorzien. Het gaat om een bedrag van € 400.000. Dit komt dus bovenop het al ingecalculeerde voordeel van € 850.000 dat in de begro-

ting 2015 was opgenomen. Met deze meevaller is al rekening gehouden in de begroting 2016-2019.

- **Opheffen van de Stadsregio Rotterdam (€ 357.087 voordelig)**

Per 1 juli 2015 is de Stadsregio Rotterdam opgeheven, waarbij zij haar eigen vermogen over de deelnemende gemeenten heeft verdeeld. In de voorjaarsnota 2015 is rekening gehouden met een bedrag van € 770.000. Inmiddels is bekend dat het definitieve bedrag voor Lansingerland € 1.127.087 bedraagt. Het verschil € 357.087 is een voordeel.

De mutaties voor het jaar 2015 zijn voornamelijk incidenteel. Het overzicht hieronder is exclusief de reservemutaties:

bedragen x € 1.000				
Incidenteel vs structureel excl reservemutaties	2015	2016	2017	2018
Incidentele wijzigingen najaarsnota 2015	-6.628	-	-	-
Structurele wijzigingen najaarsnota 2015	-1.116	241	116	659
Resultaat mutaties najaarsnota 2015	-7.744	241	116	659

2.2 Stand en ontwikkeling beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit in de begroting 2015 bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserve Wilderszijde. In de begroting 2015 was rekening gehouden met het storten van het voordelige saldo van de jaarschijven en het storten van het renteververschil NIEGG Wilderszijde in de algemene reserve. In april 2015 is de nota rentebeleid vastgesteld. Onderdeel van dit besluit is het, op verzoek van de Provincie, instellen van een aparte bestemmingsreserve Reserve Wilderszijde. Voortaan storten wij in deze reserve het zogenoemde renteververschil Wilderszijde (zie blz. 20 van de nota rentebeleid). Zowel de algemene reserve als de Reserve Wilderszijde maken onderdeel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente.

Met inachtneming van alle mutaties uit deze najaarsnota ontwikkelt de beschikbare weerstandscapaciteit zich als volgt:

bedragen x € 1.000				
Ontwikkeling algemene reserve	2015	2016	2017	2018
Stand algemene reserve na begroting 2016-2019 per 31 december	45.871	49.079	52.824	56.485
Reserve Wilderszijde	1.046	2.311	3.671	5.133
Totaal mutaties najaarsnota 2015	-7.744	407	264	776
Toevoegingen en onttrekkingen reserves najaarsnota 2015	8.608			
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	47.781	51.797	56.759	62.394

Het bovenstaande overzicht is gebaseerd op de ontwikkeling van de algemene reserve zoals gepresenteerd in de begroting 2016-2019. Daar wordt het saldo van deze NJN, zijnde € 864.000, aan toegevoegd.

3 Afwijkingenrapportage

Hieronder volgt per programma een overzicht van de afwijkingen op tijd, kwaliteit en financiën. Zaken die conform de begroting lopen worden niet vermeld.

3.1 Programma 1 Bestuur en dienstverlening

Programma 1 - Bestuur en dienstverlening		bedragen x € 1.000			
		2015	2016	2017	2018
Begroting 2015 na voorjaarsnota		-7.816	-8.376	-8.320	-8.367
Mutaties (raadsbesluiten t/m september 2015)		-88	-	-	-
Begroting na wijziging		-7.904	-8.376	-8.320	-8.367
Mutaties najaarsnota 2015 en structurele mutaties 2016-2018					
Beleidsveld 1	Gemeenteraad, college en griffier	60	-	-	-
Beleidsveld 2	Samenwerking	381	24	24	24
Beleidsveld 3	Dienstverlening	-	-	-	-
Totaal mutaties najaarsnota		441	24	24	24
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015		-7.463			
Toevoeging aan reserves		-	-	-	-
Onttrekking aan reserves		-	-	-	-
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015 en afwikkeling reserves		-7.463			

Het verschil tussen de gewijzigde begroting 2015 (na de voorjaarsnota) en het saldo per heden (verwerking van de raadsbesluiten t/m september) bedraagt € 88.000. Dit is het gevolg van budgetoverheveling uit 2014 (zie resultaatbestemming jaarrekening 2014).

Beleidsveld 1 Gemeenteraad, college en griffier

Financiële mutaties

- Voor de gecombineerde verkiezingen van de Provinciale Staten en de Waterschappen is via het Rijk een extra bijdrage ontvangen van € 83.000. Door een strak inkoopbeleid en het goed afstemmen van de werkzaamheden is hier een besparing gerealiseerd waardoor de ontvangen bijdrage niet volledig is besteed en € 60.000 kan incidenteel worden afgeraamd. Dit bedrag valt vrij in het saldo van de najaarsnota.

Beleidsveld 2 Samenwerking

Financiële mutaties

- Per 1 juli 2015 is de Stadsregio Rotterdam opgeheven, waarbij zij haar eigen vermogen over de deelnemende gemeenten heeft verdeeld. In de voorjaarsnota 2015 is rekening gehouden met een bedrag van € 770.000. Inmiddels is bekend en besloten dat het definitieve bedrag voor Lansingerland € 1.127.087 bedraagt. Het verschil € 357.087 is een incidenteel voordeel.
- Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum is een regionale samenwerking op het gebied van ondermijning en georganiseerde criminaliteit en valt vanwege de aard van de werkzaamheden binnen programma 4. Het budget van het RIEC stond tot op heden onder programma 1. Een van circa € 24.000 wordt afgeraamd bij programma 1 en bijgeraamd bij programma 4.

Beleidsveld 3 Dienstverlening

Binnen dit beleidsveld hebben zich geen mutaties voorgedaan.

3.2 Programma 2 Sport, cultuur en onderwijs

Programma 2 - Sport, cultuur en onderwijs		bedragen x € 1.000			
	2015	2016	2017	2018	
Begroting 2015 na voorjaarsnota	-15.255	-15.087	-15.019	-14.903	
Mutaties (raadsbesluiten t/m september 2015)	-379	-	-	-	
Begroting na wijziging	-15.633	-15.087	-15.019	-14.903	
Mutaties najaarsnota 2015 en structurele mutaties 2016-2018					
Beleidsveld 1 Sport	-	-	-	-	
Beleidsveld 2 Cultuur	-	-	-	-	
Beleidsveld 3 Onderwijs en kinderopvang	-70	55	54	54	
Totaal mutaties najaarsnota	-70	55	54	54	
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015	-15.703				
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves	-	-	-	-	
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015 en afwikkeling reserves	-15.703				

Het verschil tussen de gewijzigde begroting 2015 (na de voorjaarsnota) en het saldo per heden (verwerking van de raadsbesluiten t/m september) bedraagt € 379.000. Dit is het gevolg van budgetoverheveling uit 2014 (zie resultaatbestemming jaarrekening 2014).

Beleidsveld 1 Sport

Binnen dit beleidsveld hebben zich geen mutaties voorgedaan.

Beleidsveld 2 Cultuur

Binnen dit beleidsveld hebben zich geen mutaties voorgedaan.

Beleidsveld 3 Onderwijs en kinderopvang

Beleidsmatige mutaties

- Per 1 januari 2015 is het aantal wettelijke taken in de onderwijshuisvesting voor de gemeente verminderd. Conform de Verordening Voorziening Huisvesting Onderwijs is alle schoolbesturen gevraagd om in oktober 2015 de afrekeningen in te sturen voor de nog openstaande opdrachten uit de Programma's voorziening huisvesting onderwijs (tot en met 2014). Hierdoor vervallen mogelijk opgenomen verplichtingen in de jaarrekening 2014 voor deze opdrachten, omdat de schoolbesturen door overschrijding van de termijn van indiening geen aanspraak meer kunnen maken op de bekostiging door de gemeente. De afrekening wordt in de jaarrekening 2015 verwerkt.
- In 2015 wordt waarschijnlijk nog niet gestart met het bouwrijp maken van de kavel voor de nieuwbouw van Wolfert Pro. De raad is geïnformeerd over de arbitragecommissie inzake het geschil over de doordecentralisatie en over de nieuwbouw van Wolfert Pro (Babs 4245). De verdraging heeft geen financiële consequenties voor deze najaarsnota.

Financiële mutaties

- De kosten voor de arbitragecommissie inzake het geschil over de doordecentralisatie (Babs 4245) en specialistische juridische advisering over de nieuwbouw van Wolfert Pro (Babs 5324) worden geraamd op € 25.000 incidenteel nadeel. Momenteel loopt dit traject nog, waardoor het nog niet mogelijk is om een definitieve raming van de uiteindelijke kosten over dit kalenderjaar vast te stellen.
- Na de ingebruikname van het nieuwe schoolgebouw van de WP2, in december 2015 worden de tijdelijke schoolgebouwen in Westpolder (Stationssingel) gesloopt. Sloopkosten worden, op grond van het BBV, niet geactiveerd maar worden ineens ten laste gebracht van de exploitatie in het jaar van de sloop. Aangezien voor deze kosten geen dekking beschikbaar is binnen de budgetten van onderwijshuisvesting leiden deze tot een incidenteel nadeel van € 70.000.
- Voor het gebruik van de TOGB-hal door de VO-scholen zijn inkomsten uit verhuur geraamd. Aangezien de overeenkomst (uit 2009) tussen gemeente en de sportvereniging TOGB, per 1 januari

2015, verlopen is vervallen met ingang van dit begrotingsjaar deze huurinkomsten voor de gemeente. Door de afrekening van voorgaande jaren wordt dit jaar nog een bedrag van € 15.750 aan huurinkomsten gerealiseerd, waardoor incidenteel € 25.000 afgeraamd moet worden. Dit is een nadeel. De geraamde inkomsten uit verhuur zijn niet meer opgenomen in de begroting 2016 - 2019.

- Met de start van het nieuwe schooljaar kunnen we een nauwkeurigere inschatting maken van de kosten van het leerlingenvervoer in 2015. Het totaal aantal kinderen in het leerlingevervoer is iets afgenomen t.o.v. het schooljaar 2014/2015 en het project “zelfstandig reizen” van Stichting MEE werpt zijn vruchten af: kinderen zijn begeleid naar zo veel als mogelijk zelfstandig reizen, wat voor hen sociaal/emotioneel van groot belang is. Veelal gaat dat gepaard met een minder dure vervoerswijze. Door de voorziene toename van asielgerechtigden houden we rekening met een (in 2015 lichte) toename van het aantal kinderen in het leerlingenvervoer, echter nog binnen de begroting. Vluchtelingenwerk Lansingerland schat het aantal asielgerechtigde kinderen (4-12 jaar) in 2015 op 18 kinderen en 22 kinderen in 2016. Het verwachte incidenteel voordeel bedraagt € 50.000.
- Voor de bouw van het nieuwe schoolgebouw WP2 wordt een kredietverlaging van € 1 mln. verwacht. Hierdoor dalen de kapitaallasten structureel met circa € 55.000 in 2016, € 54.000 in 2017 en € 53.000 in 2018. Zie hiervoor ook hoofdstuk 4.

3.3 Programma 3 Maatschappelijke ondersteuning

Programma 3 - Maatschappelijke ondersteuning		bedragen x € 1.000			
		2015	2016	2017	2018
Begroting 2015 na voorjaarsnota		-25.465	-26.606	-25.914	-26.039
Mutaties (raadsbesluiten t/m september 2015)		-392	-	-	-
Begroting na wijziging		-25.857	-26.606	-25.914	-26.039
Mutaties najaarsnota 2015 en structurele mutaties 2016-2018					
Beleidsveld	1 Jeugd	42	-	-	-
Beleidsveld	2 Maatschappelijke ondersteuning	60	-	-	-
Beleidsveld	3 Werk en inkomen	71	-219	-219	-219
Totaal mutaties najaarsnota		173	-219	-219	-219
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015		-25.684			
Toevoeging aan reserves		-	-	-	-
Onttrekking aan reserves		-	-	-	-
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015 en afwikkeling reserves		-25.684			

Het verschil tussen de gewijzigde begroting 2015 (na de voorjaarsnota) en het saldo per heden (verwerking van de raadsbesluiten t/m september) bedraagt € 392.000. Dit is het gevolg van budgetoverheveling uit 2014 (zie resultaatbestemming jaarrekening 2014).

3 decentralisaties

In de begroting 2015 is het doel gesteld om de 3 decentralisaties budgetneutraal uit te voeren. Door het onvoldoende op gang komen van het declaratieproces / digitaal berichtenverkeer vanuit de zorgaanbieders kan in de NJN nog niet met zekerheid berekend worden wat het saldo uiteindelijk zal zijn. Conform afspraak zal daarom ook nog niet worden bij- of afgeraamd op de 3D-posten in de najaarsnota.

De tussentijdse inschattingen laten echter zien dat er op jeugd nog steeds een tekort verwacht wordt van rond de € 750.000 (conform stelpost in de begroting) dat nog kan oplopen afhankelijk van het tekort van de GR Jeugdhulp en over- of onderschrijdingen op het lokale jeugdwerk. Op basis van de jaarrekening 2015 van de GR Jeugdhulp zal de afrekening over 2015 met de afzonderlijke gemeentes worden gemaakt. Op de Wmo wordt een overschot van tussen de € 400.000 en € 650.000 verwacht en op Participatie houden we in 2015 naar verwachting rond de € 240.000 over. Alle plussen en minnen op de 3D worden uiteindelijk in de jaarrekening 2015 verwerkt. Het college houdt vooralsnog vast aan het beeld dat de budgetneutrale doelstelling op de 3D's mogelijk gehaald gaat worden in 2015.

Beleidsveld 1 Jeugd

Financiële mutaties

- Vooralsnog zijn er te weinig gegevens bekend om uit te gaan van afwijkingen anders dan het reeds gecommuniceerde tekort. Op basis van de laatste gegevens van de GR Jeugdhulp wordt echter wel een overschrijding op de totale GR verwacht. Dat betekent dat in elk geval de 3% zal moeten worden ingelegd (nu is bevoorschot op 97%). Dit betreft € 195.000 en is reeds in de begroting van Lansingerland opgenomen in 2016. Daarbovenop is er een risico dat, afhankelijk van de uiteindelijke overbesteding bij andere gemeentes, we moeten bijbetalen (% boven de 100%). Dit effect kan voor de najaarsnota 2015 nog niet worden becijferd. Zie hierboven bij "3 decentralisaties" hoe we het uiteindelijke tekort willen verwerken in de jaarrekening.
- Als gevolg van aanpassingen op de Algemene Uitkering vanuit de meicirculaire en de september-circulaire 2015 worden ook de uitgavenbudgetten voor de nieuwe WMO, de jeugd en participatie voor 2015 aangepast. In de begroting 2016 is de koppeling van de inkomsten vanuit de algemene uitkering en de uitgaven op de 3 decentralisaties losgelaten. Voor Jeugd betekent dit circa € 42.000 incidenteel voordeel.

Beleidsveld 2 Maatschappelijke ondersteuning

Oude Wmo

Financiële mutaties

- Er is nog niet veel uitgegeven op de post woningaanpassingen. Woningaanpassingen komen niet vaak voor maar kosten per woningaanpassing veel geld. Daarom stellen we voor nog niet af te ramen. Dit kan leiden tot een voordeel bij de jaarrekening.
- Op dit moment wordt er voor de hulpmiddelen (o.a. Scootmobiels) gezocht naar een tweede leverancier vanwege achterblijvende kwaliteit van dienstverlening. De verwachting is daarom dat we in de tweede helft van het jaar hogere kosten gaan maken vanwege een nieuw contract. Daarom is het verstandig nog niet af te ramen.
- Er wordt mogelijk € 30.000 minder uitgegeven op WMO-vervoer. Omdat de laatste maanden van het jaar vanwege de koude en de regen leidt tot een hoger volume aan ritten is het niet logisch om meer dan € 30.000 hierop incidenteel af te ramen. Dit is een voordeel.
- Het PGB voor Hulp bij het Huishouden wordt minder frequent gebruikt. Hierdoor is het mogelijk om incidenteel € 37.000 af te ramen. Dit is een voordeel.

Nieuwe Wmo (begeleiding)

Financiële mutaties

- De zeer voorlopige raming zoals weergegeven in de halfjaarrapportage sociaal domein laat een mogelijk overschot zien op de nieuwe Wmo ten opzichte van de begroting van rond de € 240.000. Vanwege nog onvolledige gegevens- en factuurverwerking worden op de nieuwe taken binnen de Wmo (begeleiding) nog geen mutaties gedaan in de NJN. Dit heeft geen effect op de najaarsnota, maar zal worden meegenomen bij de jaarrekening. Zie hierboven bij “3 decentralisaties” hoe we een eventueel overschot willen verwerken in de jaarrekening.
- Als gevolg van aanpassingen op de Algemene Uitkering vanuit de meicirculaire en de september-circulaire 2015 worden ook de uitgavenbudgetten voor de nieuwe WMO, de jeugd en participatie voor 2015 aangepast. In de begroting 2016 is de koppeling van de inkomsten vanuit de algemene uitkering en de uitgaven op de 3 decentralisaties losgelaten. Voor Wmo betekent dit een incidenteel nadeel van circa € 7.000.

Beleidsveld 3 Werk en inkomen

Financiële mutaties

- Per saldo verwachten we over heel 2015 dat het bijstandsbestand in 2015 met zo'n 21 bijstandsgerechtigden minder toeneemt dan zoals geprognosticeerd in de voorjaarsnota 2015. In de Rapportage Sociaal Domein 1e helft 2015 staat een prognose van een eindstand van ongeveer 550 bijstandsuitkeringen, tegenover 571 bijstandsuitkeringen in de voorjaarsnota 2015. Gezien het feit echter dat nog een groot aantal statushouders geplaatst moet worden is nog te onzeker of we inderdaad op minder bijstandsgerechtigden uitkomen. Vandaar dat nog niet wordt afgeraamd. Dit kan mogelijk tot een voordeel leiden bij de jaarrekening. De uitstroom van kandidaten uit de bijstand komt in 2015 naar verwachting lager uit dan de prognose in het Uitvoeringsplan Participatie 2015-2018. Dit komt met name doordat ook de instroom van nieuwe bijstandsgerechtigden over 2015 naar verwachting lager is dan in 2014. Een groot deel van onze uitstroom komt doorgaans namelijk uit deze groep nieuwe kandidaten. Zij hebben immers vaak een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt.
- De verwachting is dat we in 2015 rond de € 245.000 minder uit gaan geven op het participatiebudget dan geraamd (na verwerking van de voorjaarsnota en de meicirculaire). De uitgaven komen dan op ongeveer € 375.000 in 2015 in plaats van € 620.000. Ook voor komende jaren hebben we daarom € 375.000 begroot voor Participatie (begroting 2016). Dit betreft overigens geen aframing, omdat ook het rijksbudget terugloopt de komende jaren. We geven met name minder geld uit aan individuele trajecten van kandidaten, doordat we inzetten op onze groepsgerichte aanpak Werken aan Toekomstperspectief. De tot nu toe bereikte resultaten van de groepsaanpak zijn positief. Daarnaast hadden we bijvoorbeeld geen kosten voor de accountmanager werkgeversbenadering (de vroegere werkmakelaar) tussen het vertrek van de oude en de start van de

nieuwe accountmanager. Bovendien kunnen we twee accounthouders werkgeversbenadering via de regio inzetten. Ook vallen de lopende verplichtingen met betrekking tot participatie lager uit dan begroot. Ook de komende jaren streven we naar meer inzet van eigen personeel op werk (in plaats van op inkomen) en samenwerking in de regio ZHC, zodat we met het beperkte budget dezelfde uitstroom kunnen realiseren. De voorlopig verwachte onderbesteding op Participatie wordt nog niet verwerkt in de Najaarsnota maar in de jaarrekening. Dit heeft geen effect op de najaarsnota, maar zal worden meegenomen bij de jaarrekening. Zie verder bij “3 decentralisaties” hoe we dit willen verwerken in de jaarrekening.

- Jaarlijks bepaalt het rijk door middel van een beschikking de vaste vergoeding die aan gemeentes wordt uitgekeerd voor de BBZ. Deze is in 2015 lager uitgevallen dan begroot. Dit leidt tot een structurele aframing van circa € 29.000 nadelig.
- De verwachte inkomsten van BBZ aflossingen en rente betalingen zijn in de begroting ruim vastgesteld in vergelijking met de werkelijke inkomsten van 2014. De extra invorderingsacties die in 2015 zijn ingezet hebben niet geleid tot het gewenste resultaat. Daarbij is het betaalgedrag van debiteuren verslechterd. Met de komst van een invorderingsspecialist wordt een herstel actie ingezet. Dit leidt tot een incidentele aframing van € 157.500 welke bestaat uit aflossingen en rente. Dit is een nadeel.
- Het voorlopige BUIG budget is in de beschikking voor 2016 vastgesteld op € 6.960.779. De ramingen vanaf 2016 zijn hierop aangepast (- € 189.853), de raming voor 2015 wordt gehandhaafd. De definitieve beschikking 2015 is nog niet bekend. Vanaf 2016 is dit een structureel nadeel.
- Het begrote bedrag voor te verstrekken BBZ-kredieten is te ruim begroot. Gezien de huidige stand van zaken betreffende aanvragen BBZ-kredieten kan dit aangepast worden (€ 175.000 incidenteel voordeel).
- Als gevolg van de verminderde verstrekking van BBZ-kredieten wordt de verwachte rijksbijdrage aangepast. De rijksbijdrage bedraagt 75% van de hoogte van de verstrekte kredieten. Dit leidt tot een verlaging van de inkomsten van € 131.250 (incidenteel nadeel).
- Als gevolg van aanpassingen op de Algemene Uitkering vanuit de meicirculaire en de septembercirculaire 2015 worden ook de uitgavenbudgetten voor de nieuwe WMO, de jeugd en participatie voor 2015 aangepast. In de begroting 2016 is de koppeling van de inkomsten vanuit de algemene uitkering en de uitgaven op de 3 decentralisaties losgelaten. Voor Participatie betekent dit circa € 214.000 incidenteel voordeel. De effecten van de septembercirculaire zijn nader toegelicht in een raadsbrief.

3.4 Programma 4 Lansingerland schoon, heel en veilig

Programma 4 - Lansingerland schoon, heel en veilig		bedragen x € 1.000			
		2015	2016	2017	2018
Begroting 2015 na voorjaarsnota		-16.541	-17.180	-17.253	-17.706
Mutaties (raadsbesluiten t/m september 2015)		-987	-	-	-
Begroting na wijziging		-17.527	-17.180	-17.253	-17.706
Mutaties najaarsnota 2015 en structurele mutaties 2016-2018					
Beleidsveld	1 Beheer openbare ruimte	-10.276	-36	-36	-36
Beleidsveld	2 Veiligheid en leefbaarheid	-24	-24	-24	-24
Beleidsveld	3 Afval- en afvalwatermanagement	400	-	-	-
Totaal mutaties najaarsnota		-9.899	-59	-60	-60
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015		-27.427			
Toevoeging aan reserves		-	-	-	-
Onttrekking aan reserves		-	-	-	-
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015 en afwikkeling reserves		-27.427			

Het verschil tussen de gewijzigde begroting 2015 (na de voorjaarsnota) en het saldo per heden (verwerking van de raadsbesluiten t/m september) bedraagt € 987.000. Dit is het gevolg van budgetoverheveling uit 2014 (zie resultaatbestemming jaarrekening 2014).

Beleidsveld 1 Beheer openbare ruimte

Financiële mutaties

- Het inhuurbudget voor projectleider/directievoerder is in de begroting gedekt uit product grootonderhoud wegen. Vanwege het faseren van projecten is het gelukt om het groot onderhoud met eigen personeel voor te bereiden en uit te voeren. In 2015 moet, grenzend aan reeds geplande projecten, meer verharding worden onderhouden dan vooraf voorzien. De kosten kunnen uit dit budget worden gedekt. Wij stellen voor om dit bedrag (circa € 59.000 incidenteel nadeel) weer terug te boeken op product wegen- straten- pleinen.
- Lemon, de leefbaarheidsmonitor, is een instrument om beleving van leefbaarheid te meten en te presenteren. Op basis van een schriftelijke vragenlijst wordt bewoners gevraagd een oordeel te geven over diverse leefbaarheidsthema's in hun wijk. Behalve het totaaloordeel wordt gescoord op thema's als: de fysieke woonomgeving, de sociale woonomgeving, ongenoegens en veiligheid. Per thema wordt beschreven hoe de bewoners van de gemeente Lansingerland hun wijk beoordelen. Het Lemon onderzoek sluit aan bij wijkgericht werken. De kosten bedragen incidenteel € 25.000. Dit is een nadeel.
- Uit inspecties is gebleken dat er dit jaar minder klein onderhoud nodig is op speeltoestellen. Bij de nieuwe beheerplannen zal de post klein onderhoud herzien worden. Het bedrag van € 25.000 wordt incidenteel afgeraamd bij de najaarsnota (voordeel).
- We hebben van de Metropoolregio eenmalige subsidie gekregen voor het beheer van groot onderhoud t.b.v. ZoRo busbaan voor de duur van 15 jaar. Deze eenmalige subsidie (€ 1.094.053 voordeel) valt vrij in het saldo van deze najaarsnota. De structurele onderhoudskosten zijn reeds in de begroting 2016-2019 opgenomen.
- Er zijn dit jaar minder inkomsten op de begraafplaatsen dan begroot. Dit ontstaat door verhoudingsgewijs meer uitgifte van algemene graven dan particuliere graven en minder verlening van aflopende grafrechten. Wij stellen voor de inkomsten incidenteel € 40.000 naar beneden bij te stellen bij de najaarsnota (nadeel).
- Op 1 september 2015 heeft de gemeente Lansingerland een subsidiebeschikking van de Provincie Zuid-Holland ontvangen ter verbetering van drie zogenaamde stad-landverbindingen in de gemeente (zie hoofdstuk 4.5). Voor het jaarlijks beheer van de inrichtingselementen wordt een bedrag van € 6.500 onttrokken aan de stelpost areaaluitbreiding. Dit is een structureel nadeel op programma 4.
- Zoals gemeld in de voorjaarsnota 2015, verwachten wij dat er in het najaar nog enkele overdrachten van openbare ruimte plaatsvinden binnen het project Prisma. De afspraak is dat deze na realisatie direct worden overgedragen aan de gemeente. Hierdoor maken we aanspraak op de

stelpost areaaluitbreiding voor een bedrag van in totaal circa € 48.000 structureel. Dit is een nadeel op programma 4 en een voordeel op programma 7. Verder worden dit jaar geen overdrachten verwacht, waardoor het restant over 2015 (circa € 55.000) kan worden afgeraamd. Dit geeft tevens een voordeel op programma 7.

- In deze najaarsnota worden enkele mutaties in de voortgang van projecten gepresenteerd in hoofdstuk 4. Deze mutaties leiden tot een verlaging van de kapitaallasten van per saldo € 18.902 in 2016, € 18.548 in 2017 en € 18.193 in 2018. Deze lagere kapitaallasten leiden tot een meevaler in de najaarsnota.
- Met het vaststellen van de kadernota 2015 is als bezuinigingsmaatregel besloten om de boekwaarde van activa met een maatschappelijk nut te verlagen voor een bedrag van afgerond € 11 mln.. Vanuit dit uitgangspunt is een inventarisatie gemaakt en gekeken welke activa in aanmerking komen. Gekozen is om af te waarden op groen, spelen en een aantal wegen wat neer komt op verlaging van de boekwaarde van € 11,2 mln. Bij deze najaarsnota wordt de afboeking geëffectueerd. Hiermee bereiken we dat vanaf 2016 de in de begroting 2016 opgenomen verlaging van de kapitaallasten daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Op programma 4 wordt de afboeking met € 11,2 mln. zichtbaar gemaakt (nadeel). De middelen worden conform kadernota 2015 onttrokken aan de Algemene Reserve.

Beleidsveld 2 Veiligheid en leefbaarheid

Financiële mutaties

- Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum is een regionale samenwerking op het gebied van ondermijning en georganiseerde criminaliteit en valt vanwege de aard van de werkzaamheden binnen programma 4. Het budget van het RIEC stond tot op heden onder programma 1. Een van circa € 24.000 wordt afgeraamd bij programma 1 en bijgeraamd bij programma 4.

Beleidsveld 3 Afval- en afvalwatermanagement

Financiële mutaties

- Als gevolg van de aanbesteding van de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval medio 2015, kan op basis van de kostencalculatie een aanzienlijke verlaging van de kosten voor huishoudelijk afval worden gemeld. Rekening houdend met nog onvoorziene omstandigheden, wordt voor 2015 een onderschrijding voorzien van per saldo € 400.000. In dit saldo is al rekening gehouden met de nog te betalen frictiekosten aan Van Gansewinkel. Deze kosten vallen in 2015.

Reservemutatie

- Vanaf 2014 wordt het groot onderhoud niet langer gekapitaliseerd maar vanuit de exploitatie begroting gedekt. De investeringen groen zijn hiermee vervallen. Groen projecten zijn sterk afhankelijk van seizoen (najaar en voorjaar), weersomstandigheden en zijn volgzaam in de volgorde bij integrale projecten. Deze flexibiliteit zit niet in de financiële begrotingscyclus met jaarschijven. Door het instellen van een bestemmingsreserve sluit de begrotingsystematiek aan op de uitvoering van het onderhoudsprogramma. Bij de jaarstukken 2014 is de bestemmingsreserve Groen ingesteld met een looptijd van 1 jaar. Deze wordt omgezet naar een bestemmingsreserve voor onbepaalde tijd.

3.5 Programma 5 Lansingerland ontwikkelt

Programma 5 - Lansingerland ontwikkelt		bedragen x € 1.000			
		2015	2016	2017	2018
Begroting 2015 na voorjaarsnota		-6.322	-5.986	-5.941	-5.926
Mutaties (raadsbesluiten t/m september 2015)		-170	-	-	-
Begroting na wijziging		-6.492	-5.986	-5.941	-5.926
Mutaties najaarsnota 2015 en structurele mutaties 2016-2018					
Beleidsveld	1 Ruimtelijke ordening	-228	-	-	-
Beleidsveld	2 Infrastructuur en mobiliteit	-20	-	-	-
Beleidsveld	3 Economische ontwikkeling	-5	-	-	-
Beleidsveld	4 Duurzaamheid	-	-	-	-
Totaal mutaties najaarsnota		-253	-	-	-
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015		-6.744			
Toevoeging aan reserves		-	-	-	-
Onttrekking aan reserves		-	-	-	-
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015 en afwikkeling reserves		-6.744			

Het verschil tussen de gewijzigde begroting 2015 (na de voorjaarsnota) en het saldo per heden (verwerking van de raadsbesluiten t/m september) bedraagt € 170.000. Dit is het gevolg van budgetoverheveling uit 2014 (zie resultaatbestemming jaarrekening 2014) en de toedeling van het duurzaamheidsbudget vanuit de stelpost nieuw beleid.

Beleidsveld 1 Ruimtelijke ordening

Financiële mutaties

- Platform 31 is een kennis- en netwerkorganisatie voor stedelijke en regionale ontwikkeling. Wij leveren € 3.000 bijdrage aan dit platform (incidenteel nadeel).
- Als gevolg van de ontwikkeling dat we minder welstandtoetsen laten plaatsvinden door de externe commissie en meer ambtelijk afhandelen is een afroming op het betreffende budget van incidenteel € 20.000 mogelijk (voordeel).
- In de begroting is een bedrag van € 65.000 opgenomen voor de OZB van niet in exploitatie genomen gronden, zoals Wilderszijde. De daadwerkelijke belasting ligt lager, waardoor dit bedrag kan worden afgeraamd met een bedrag van € 52.500. Dit is een voordeel.
- Op wijkgericht werken is een onderuitputting van € 33.000. Dit wordt afgeraamd en is een voordeel.
- In het kader van het bijstellen van het mobiliteitsplan zijn extra middelen (€ 20.000) nodig voor het doen van onderzoek naar de uitwerking van voorgestelde oplossingen voor de bereikbaarheid van Berkel Centrum en de belasting op de Noordeindseweg. Binnen de post bestemmingsplannen is nog voldoende ruimte voor deze onderzoeken. Dit wordt overgeheveld van beleidsveld 1 naar 2 en is voor beleidsveld 1 een incidenteel voordeel.
- De bouwleges vallen in 2015 € 350.000 lager uit dan begroot (incidenteel nadeel). Dit wordt veroorzaakt doordat de legesinkomst van de vervoersknoop Bleizo niet geheel toegerekend mag worden aan 2015. De legesopbrengst moet naar rato van de hiermee gepaard gaande werkzaamheden over de jaren worden verdeeld. Dat betekent dat een bedrag van € 350.000 in de jaren 2016 en 2017 zal neerslaan. Deze methodiek is afgestemd met de accountant. Komende maanden gaan we het meerjarig perspectief van de bouwleges nader analyseren en bij de kadernota 2017 komen we met de uitkomsten.

Beleidsmatige mutaties

- De structuurvisie wordt op dit moment niet geactualiseerd. Wel wordt een geactualiseerd overzicht inclusief fasering gemaakt van te ontwikkelen woningbouwlocaties op basis van de gemaakte woningbouwafspraken met de stadsregio.
- De taakstelling voor de huisvesting statushouders voor 2015 is 98. Er wordt hard gewerkt samen met 3B wonen om de op dit moment opgelopen achterstand in de taakstelling tot huisvesting op te lossen.

Beleidsveld 2 Infrastructuur en mobiliteit

Financiële mutaties

- In het kader van het bijstellen van het mobiliteitsplan zijn extra middelen (€ 20.000) nodig voor het doen van onderzoek naar de uitwerking van voorgestelde oplossingen voor de bereikbaarheid van Berkel Centrum en de belasting op de Noordeindseweg. Binnen de post bestemmingsplannen is nog voldoende ruimte voor deze onderzoeken. Dit wordt overgeheveld van beleidsveld 1 naar 2 en is voor beleidsveld 2 een incidenteel nadeel.

Beleidsveld 3 Economische ontwikkeling

Financiële mutaties

- Diverse actieve ondernemers in Oostland (Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp) hebben de krachten gebundeld en de Kredietunie Oostland opgericht. Een kredietunie is een coöperatie van, voor en door ondernemers en is gericht op het verstrekken van kredieten aan het Midden- en Kleinbedrijf. Lansingerland ondersteunt de kredietunie in de opstartkosten met een bijdrage van € 5.000. Dit is een incidenteel nadeel. Als er kandidaten vanuit de groepsgerichte participatieaanpak geschikt lijken voor het starten van een onderneming verwijzen wij actief door naar de kredietunie.

Beleidsveld 4 Duurzaamheid

Beleidsmatige mutaties

- Voortvloeiend uit het vastgestelde actieprogramma zijn er, met voortschrijdend inzicht, acties en projecten gepland voor 2015 en 2016. Dit betekent dat we gestart zijn met de voorbereiding voor beleid e-laadpalen en een project zonne-energie en de eerste resultaten eind 2015 verwachten en de afronding in 2016. Ook is er zicht op de locaties voor windenergie en voert de provincie de komende tijd een onderzoek uit naar aanvullende locaties. Het onderzoek naar verduurzaming van openbare verlichting heeft er vooralsnog toe geleid dat we standaard bij renovatie en vervangingswerkzaamheden gebruik maken van duurzame materialen en duurzame oplossingen.

3.6 Programma 6 Grondzaken

Programma 6 - Grondzaken		bedragen x € 1.000			
	2015	2016	2017	2018	
Begroting 2015 na voorjaarsnota	-2.661	-3.283	-3.393	-4.017	
Mutaties (raadsbesluiten t/m september 2015)	23.766	-	-	-	
Begroting na wijziging	21.105	-3.283	-3.393	-4.017	
Mutaties najaarsnota 2015 en structurele mutaties 2016-2018					
Beleidsveld 1 Vastgoedbeleid	-	-	-	-	
Beleidsveld 2 Grondexploitatie	2.755	-	-	-	
Totaal mutaties najaarsnota	2.755	-	-	-	
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015	23.859				
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves	-	-	-	-	
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015 en afwikkeling reserves	23.859				

Het verschil tussen de gewijzigde begroting 2015 (na de voorjaarsnota) en het saldo per heden (verwerking van de raadsbesluiten t/m september) bedraagt € 23.766.000. Dit is het gevolg van de actualisatie van de grondexploitaties.

Beleidsveld 1 Vastgoedbeleid

Beleidsmatige mutaties

- In 2015 is overeenstemming bereikt over de verkoop van het gemeentehuis Bergschenhoek. Overdracht van dit pand (en daarmee realisatie van inkomsten) zal plaatsvinden na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan in 2016. Daarbij wordt een incidentele netto opbrengst verwacht van circa € 650.000. Dit wordt meegenomen in de voorjaarsnota 2016. Onlangs is gestart met de aanbesteding voor de verkoop van de bibliotheek Bergschenhoek en is de Laan van Koot 1 in de verkoop gegaan. De verkoop van het Schooltje wordt voorbereid en zal in 2015 nog aanvangen. Dit heeft geen effect voor het boekjaar 2015.

Beleidsveld 2 Grondexploitatie

Financiële mutaties: stelpost

- In de begroting is een stelpost opgenomen voor diverse beheerkosten welke een relatie hebben met vastgoed en onderhoud van braakliggende gronden. Inmiddels zijn de ramingen van deze kosten concreet gemaakt en wordt verwacht dat een bedrag van € 25.000 voldoet. Daarmee kan een bedrag van € 55.000 worden afgeraamd. Dit is een incidenteel voordeel.

Financiële mutaties: uurtarieven

- Bij het opstellen van de begroting 2016-2019 zijn de afdelingstarieven en de geplande urenbestedingen aangepast. Het effect hiervan op de grondexploitaties is dat er niet alleen minder maar ook goedkopere uren aan de GREXen worden doorbelast. Het gevolg hiervan is een lagere boekwaarde van de GREXen dan eerder gedacht. Daarom kan de voorziening "verlieslatende complexen" met een bedrag van in totaal € 2,7 miljoen worden afgeraamd. Hierbij zijn de GREXen voor de gehele looptijd doorgerekend. Dit bedrag van € 2,7 mln. wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve en is voor programma 6 een incidenteel voordeel.

Financiële mutaties: realisatie t.o.v. de jaarschijf

- Per september 2015 is de verwachting dat circa € 14 miljoen van de voor 2015 geraamde grondverkoop wordt gerealiseerd (90% van de begrote verkopen). De opbrengsten voor een aantal vrije kavels worden naar verwachting pas eind 2015/begin 2016 gerealiseerd. Er zijn verscheidene contracten getekend en er lopen gesprekken met potentiële kopers. De niet in 2015 gerealiseerde opbrengsten (zijnde € 1,5 mio.) worden wel verwacht, maar later in de tijd. Daarentegen worden er ook opbrengsten ontvangen op een project, welke pas in 2016 geraamd zijn. De geraamde opbrengsten voor 2016 (waarvoor dus contracten moeten worden of zijn afgesloten in 2015) lopen in de pas voor de "grotere" projectmatige woningbouwontwikkelingen. De

opbrengsten voor de bedrijfskavels blijven evenals voorgaande jaren nog erg onzeker. Per saldo wijzigen de inkomsten voor 2015 niet.

- De geraamde kosten voor 2015 binnen de grondexploitaties lopen per september 2015 achter bij de ramingen. Belangrijkste oorzaak daarvan zijn (lichte) vertragingen in de onderhandelingen. In de tweede helft van 2015 zullen er echter nog diverse werkzaamheden worden gestart, maar ook een deel (voorlopige raming € 10 mln.) zal doorschuiven naar begin 2016. Het betreft werkzaamheden die nog altijd moeten worden uitgevoerd, maar nu dus later in de tijd komen. Dit betekent het doorschuiven van deze uitgaven naar 2016. Aangezien deze uitgaven wel nog gedaan worden heeft dit vooralsnog geen effect op de stand van de voorziening ultimo 2015. Bij de actualisatie van de grondexploitaties in 2016 zullen de civieltechnische ramingen weer integraal onder de loep worden genomen en worden deze wijzigingen in de planning meegenomen.

Beleidsmatige mutaties

- Het aantal op te leveren woningen voor 2015 is in de begroting nog geraamd op een aantal van 450. Bij de onlangs vastgestelde actualisatie grondexploitatie is al aangegeven dat dit aantal niet gehaald gaat worden. Ook de oorzaken hiervoor zijn aangegeven. Verwacht wordt dat er circa 382 woningen worden opgeleverd.

3.7 Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen

Programma 7 - Algemene dekkingsmiddelen		bedragen x € 1.000			
		2015	2016	2017	2018
Begroting 2015 na voorjaarsnota		76.348	75.589	74.840	76.070
Mutaties (raadsbesluiten t/m september 2015)		-19.439	690	1.442	2.245
Begroting na wijziging		56.908	76.280	76.282	78.315
Mutaties najaarsnota 2015 en structurele mutaties 2016-2018					
Beleidsveld	1 Lokale heffingen	-101	-	-	-
Beleidsveld	2 Algemene uitkering gemeentefonds	-954	474	521	1.016
Beleidsveld	3 Dividend	-	-	-	-
Beleidsveld	4 Financieringsfunctie	-	-107	-96	-78
Beleidsveld	5 Algemene dekkingsmiddelen en saldo kostenplaatsen	166	240	40	40
Beleidsveld	6 Mutaties reserves	-	-	-	-
Totaal mutaties najaarsnota		-890	606	465	978
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015		56.018			
Toevoeging aan reserves		2.700	-	-	-
Onttrekking aan reserves		11.307	-	-	-
Begroting 2015 na verwerking NJN 2015 en afwikkeling reserves		64.626			

Het verschil tussen de gewijzigde begroting 2015 (na de voorjaarsnota) en het saldo per heden (verwerking van de raadsbesluiten t/m september) bedraagt € -19.439.000. Dit is het gevolg van de actualisatie van de grondexploitaties, het invullen van de stelpost collegeprogramma en budgetoverheveling uit 2014 van (zie resultaatbestemming jaarrekening 2014).

Beleidsveld 1 Lokale heffingen

- Aangezien de werkelijke WOZ - waarden van niet - woningen ten opzichte van de raming in de begroting 2015 gedaald is valt de ozb - opbrengst afgerond € 121.000 lager uit. In de begroting 2016-2019 is rekening gehouden met de structurele doorwerking van de lagere WOZ - waarden. Door een geringe toename van de WOZ - waarden van woningen stijgt de ozb-opbrengst met afgerond € 20.000. Het incidentele nadelige effect op de ozb-opbrengsten van € 101.000 wordt volledig gecompenseerd door een hogere algemene uitkering (aanpassing inkomstenmaatstaf) met € 130.000.

Beleidsveld 2 Algemene uitkering gemeentefonds

- De mutaties op de algemene uitkering (inclusief decentralisaties in het kader van het sociaal domein) die voortvloeien uit de meicirculaire 2015 (zie raadsbrief U15.08930) en de september-circulaire 2015 (hier komt nog een afzonderlijke raadsbrief over) hebben effecten op de begroting 2015 en de begroting 2016 - 2019, die uw raad op 3 november vaststelt. Voor het begrotingsjaar 2015 is het nadelige effect € 954.000. De voordelige effecten voor de begroting 2016 - 2019 bedragen
  - € 474.000 in 2016,
  - € 521.000 in 2017,
  - € 1.016.000 in 2018.

Beleidsveld 3 Dividend

Binnen dit beleidsveld hebben zich geen mutaties voorgedaan.

Beleidsveld 4 Financieringsfunctie

- Het totaal effect van de lagere kapitaallasten van investeringen (zie hoofdstuk 4) leidt tot een rente nadeel van circa € 107.000 vanaf 2016. Doordat er minder rente doorbelast wordt aan investeringen / producten (zie programma's) ontstaat er een nadeel op het renteresultaat.

Beleidsveld 5 Algemene dekkingsmiddelen en saldo kostenplaatsen

- Op 1 september 2015 heeft de gemeente Lansingerland een subsidiebeschikking van de Provincie Zuid-Holland ontvangen ter verbetering van drie zogenaamde stad-landverbindingen in de gemeente (zie hoofdstuk 4.5). Voor het jaarlijks beheer van de inrichtingselementen wordt een bedrag van € 6.500 onttrokken aan de stelpost areaaluitbreiding. Dit is een structureel voordeel op programma 7.
- Zoals gemeld in de voorjaarsnota 2015, verwachten wij dat er in het najaar nog enkele overdrachten van openbare ruimte plaatsvinden binnen het project Prisma. De afspraak is dat deze na realisatie direct worden overgedragen aan de gemeente. Hierdoor maken we aanspraak op de stelpost areaaluitbreiding voor een bedrag van in totaal circa € 48.000 structureel (voordeel). Dit is per saldo een neutrale overboeking van programma 7 (voordeel stelpost areaaluitbreiding) naar programma 4 (nadeel). Verder worden dit jaar geen overdrachten verwacht, waardoor het restant over 2015 (circa € 55.000 incidenteel voordeel) kan worden afgeraamd. In 2016 valt er incidenteel nog eens € 200.000 vrij. De komende maanden zal de voortgang van de projecten bekeken worden waarop bij de kadernota 2017 een eventuele bijstelling plaats zal vinden voor de jaren 2017, 2018 en 2019.
- De totale opleidingskosten vallen incidenteel € 49.000 nadelig hoger uit dan in de begroting voorzien door hogere instroom (waaronder 3D's) en daarmee gepaard gaande opleidingsbehoefte en onvoorzien nieuwe opleidingsbehoeften die ondersteunend zijn aan de organisatieontwikkeling. Dekking kan worden gevonden in de daarvoor beschikbare reserve personeel.
- Door de krappe arbeidsmarkt voor specialistische functies, de huidige personeelsmobiliteit en de formatie-uitbreiding i.v.m. de 3D's zijn er meer kosten voor werving en selectie gemaakt dan eerder geraamd. De overschrijding wordt incidenteel geraamd op € 42.000 nadeel. Dekking kan worden gevonden door onttrekken aan de daarvoor beschikbare reserve personeel.
- De overschrijding met betrekking tot juridische advieskosten (€ 90.000 incidenteel nadeel) wordt veroorzaakt doordat deze kosten niet via de grexen of projectbegroting mogen worden verantwoord volgens de verslaggevingsvoorschriften. Hierdoor vallen deze kosten nu onder de algemene juridische kosten.
- Voor 2015 kan op de uitgaven m.b.t. onderhoud van het gemeentehuis door goed prioriteren € 50.398 incidenteel worden afgeraamd. Dit is een voordeel. T.b.v. de kadernota 2017 wordt onderzocht wat de structurele verwachting is voor de komende jaren.
- Het inhuurbudget voor adviseur riolering (€ 40.000) is gedekt uit voorziening riolering. Dit jaar is dit bedrag niet benodigd en wordt teruggestort op de voorziening riolering.
- In de begroting 2015 - 2018 zijn de effecten van de Wet Markt & overheid (zie kadernota 2014, T14.07555 - maatregel 12 blz. 12) onjuist op een stelpost geraamd. Aangezien de gevolgen van deze wet al in de voorjaarsnota 2015 verwerkt zijn wordt deze stelpost nu afgeraamd (voordelig incidenteel effect € 158.000. In de begroting 2016-2019 is deze omissie ook verwerkt.
- Eind 2014 heeft de raad besloten het budget voor de accountant te verhogen met ongeveer € 15.000. Hoewel het accountantscontract momenteel opnieuw wordt aanbesteed, lijkt het verstandig de extra € 15.000 structureel aan het budget toe te voegen (nadeel). In 2015 zijn extra diensten van Deloitte ingekocht. Het betreft advisering van administratieve verwerking Wilderszijde (n.a.v. opmerkingen van de Provincie Zuid-Holland) en de verplichte toets op de IV3 inrichting voor de 3D's. Hiervoor is in 2015 aanvullend eenmalig € 15.000 benodigd (nadeel).

Beleidsveld 6 Mutaties reserves

- De reserve personeel ter hoogte van € 150.000 zal ter dekking van de opleidingskosten en kosten voor werving en selectie worden verminderd met € 91.000.
- De vrijval van de voorziening grondexploitaties van € 2.699.626 (zie toelichting programma 6 beleidsveld 2) wordt toegevoegd aan de algemene reserve.
- Met het vaststellen van de kadernota 2015 is als bezuinigingsmaatregel besloten om de boekwaarde van activa met een maatschappelijk nut te verlagen voor een bedrag van afgerond € 11 mln.. Vanuit dit uitgangspunt is een inventarisatie gemaakt en gekeken welke activa in aanmerking komen. Gekozen is om af te waarden op groen, spelen en een aantal wegen wat neer

komt op verlaging boekwaarde van € 11,2mln. Bij deze najaarsnota wordt de afboeking geëffectueerd. Hiermee bereiken we dat vanaf 2016 de in de begroting 2016 opgenomen verlaging van de kapitaalslasten daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Op programma 4 wordt de afboeking op de activa met € 11,2 mln. gedaan. De reservemutatie met de algemene reserve vinden we hier terug op programma 7.

4 Investerings 2015

In deze najaarsnota worden enkele mutaties in de investeringen voor 2015 gepresenteerd.

4.1 Versneld afschrijven maatschappelijke vaste activa

Op de balans van de gemeente Lansingerland per 31 dec 2014 staat een boekwaarde van € 32,5 mln. aan activa met maatschappelijk nut. Dit leidt tot een jaarlijkse kapitaalslast van € 3,6 mln., waarvan € 2,1 mln. bestaat uit afschrijvingslasten en € 1,5 mln. uit rentelasten. In tegenstelling tot activa met economisch nut, mogen activa met een maatschappelijk nut volgens het BBV versneld worden afgeboekt. Door de boekwaarde te verlagen, krijgen we minder afschrijvingslasten en dat leidt tot meerjarige onderuitputting van de budgetten die beschikbaar zijn om de afschrijvingslasten te dekken.

Met het vaststellen van de kadernota 2015 is als bezuinigingsmaatregel besloten om de boekwaarde van activa met een maatschappelijk nut te verlagen voor een bedrag van afgerond € 11 mln.. Vanuit dit uitgangspunt is een inventarisatie gemaakt en gekeken welke activa in aanmerking komen. Gekozen is om af te waarden op groen, spelen en een aantal wegen wat neer komt op verlaging boekwaarde van € 11,2mln. Bij deze najaarsnota wordt de afboeking geëffectueerd. Hiermee bereiken we dat vanaf 2016 de in de begroting 2016 opgenomen verlaging van de kapitaalslasten daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Op programma 4 wordt de afboeking met € 11,2 mln. zichtbaar gemaakt. De middelen worden conform Kadernota 2015 onttrokken aan de Algemene Reserve.

4.2 Investerings Beheer en Onderhoud

In de meerjarenbegroting 2015-2018 zijn de bestuurlijk relevante vervangingsinvesteringen opgenomen voor 2015. Onderstaande tabel geeft de bestuurlijk relevante projecten weer waar mutaties op hebben plaatsgevonden. Hierin wordt per regel aangegeven wat de standen waren bij de begroting en jaarrekening van deze projecten en wat de actuele stand is van de budgetten na de VJN. Vervolgens geven wij aan wat er definitief kan worden afgeraamd (door bijvoorbeeld aanbestedingsvoordelen) of moet worden bijgeraamd. Vertraging en versnelling van de projecten betekent dat er een verschuiving in de fasering en uitvoering van het project is. De kolom "projecten toegedeeld 2016" betreft een verzamelkrediet waarvan nu voor € 801.000 specifiek wordt geduid wat we ervoor gaan doen. Het restant wordt afgeraamd. Als laatste zien we de actuele stand van de begroting na NJN.

Nr.	Projecten	Kern	Begroting 2015-2018	Totaal-krediet 1 januari 2015	Actuele begroting na VJN	Aframen NJN	Bijramen NJN	Vertraging projecten	Versnellen project	Projecten toegedeeld 2016	Actuele begroting NJN
1	Renovatie Vogelbuurt (riolering en wegen)	Berkel en Rodenrijs	290	401	176			125			51
2	Aansluiting ongerioleerde panden	In alle kernen	375	570	532			331			201
3	Renovatie Zeeheldenbuurt (riolering en wegen)	Bleiswijk	355	535	320	47					273
4	Verbeteringsmaatregelen riolering glastuinbouwgebieden	Bleiswijk en Bergschenhoek	530	811	531			230			301
5	Integraal project Pastoor Verburghweg/Noordersingel (fietsvoorzieningen, wegen, brug, riool)	Berkel en Rodenrijs	1.720	1.580	385				20		405
6	Renovatie Wilgenlaan (riolering en wegen)	Berkel en Rodenrijs	650	750	1.422	171					1.251
7	Renovatie Molenweg (wegen en vervanging brug)	Berkel en Rodenrijs	680	703	703			416			287
8	Ontwikkeling centrumplannen (riolering en wegen)	Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs	360	357	351	34					317
9	Vervanging vrijval riool 2014-2015 en 2015-2016 (te verdelen)				2.255	1.454				801	
10	Overige projecten	In alle kernen	2.843	3.938	3.707	67		967	179		2.852

1- Renovatie Vogelbuurt (riolering en wegen)

In de VJN is reeds aangegeven dat een onderzoekstraject is gestart waarin de gelijktijdig noodzakelijk hydraulische rioolaanpassingen, keuze grondwaterbeheersing en het al dan niet kiezen voor een zettingsvrije techniek voor de riolering wordt afgewogen. Deze verschillende onderdelen hangen nauw met elkaar samen en zijn van invloed op de te kiezen oplossingsrichting inclusief benodigd uitvoeringsbudget. De bandbreedte tussen gevraagde en benodigde uitvoeringsbudget wordt hiermee

verder verkleind. De doorlooptijd van de onderzoeksfase is hierdoor langer dan gepland, waardoor een deel van de facturatie pas in 2016 (€ 125.000) komt.

2- Aansluiting ongerioleerde panden

De afgelopen periode is het verzoek ingediend bij HHSK om uit oogpunt van doelmatigheid (kosten-baten) voor 5 percelen een goedkoper alternatief te vinden dan het aansluiten van de panden op de riolering. Verwachting is dat HHSK begin 2016 uitsluitsel geeft. De voorbereiding van de aansluiting van de panden is op basis hiervan uitgesteld naar 2016 (€ 235.000).

De panden in Berkel en Rodenrijs zijn in 2015 allen aangesloten op de riolering. Het project kan echter nog niet worden afgesloten, omdat de juridische procedures omtrent de vestiging recht van opstallen nog lopen. Van de 190 dossiers staan 140 dossiers nog open, ondanks de inzet van de betrokken partijen. Om de achterstand te beperken wordt de komende tijd ingezet op een persoonlijke benadering. De werkzaamheden lopen door in 2016 (€ 96.000 voor de interne begeleiding en notariskosten).

3- Renovatie Zeeheldenbuurt (riolering en wegen)

In verband met de kadeophoging in Bleiswijk is dit jaar het laatste stukje van het project Zeeheldenbuurt in uitvoering gekomen en afgerond. Het uitvoeringsvoordeel wordt afgeraad met de najaarsnota. Het krediet is toereikend.

4- Verbeteringsmaatregelen riolering glastuinbouwgebieden

De uitvoering van de maatregelen is deels vertraagd (€ 230.000). De grotere complexiteit van het rioolsysteem in de glastuinbouwgebieden maakt dat er aanvullend onderzoek en ontwerp nodig is, om tot een robuust rioolsysteem te komen tegen maatschappelijk verantwoorde kosten. De verbeteringsmaatregelen van de riolering in de glastuingebieden dragen bij aan een beperking van de vervuiling van het oppervlakte water. De grotere complexiteit heeft tot de keuze geleid het project in deelfasen aan te pakken, waardoor de voortgang zo min mogelijk wordt vertraagd. Hierdoor kan één deel nog in 2015 worden uitgevoerd.

5- Integraal project Noordersingel/Pastoor Verburghweg (fietsvoorziening, wegen, duikers en riool)

In de VJN is reeds gemeld dat het project is vertraagd vanwege een bezwaarprocedure en de afstemming van werkzaamheden met Stedin. Tijdens de hoorzitting van de bezwaarcommissie heeft de bezwaarmaker signalen afgegeven dat hij zijn bezwaar zal gaan intrekken. Op basis hiervan kan de verdere vertraging van de realisatie van het project geminimaliseerd worden door opsplitsing van het project in drie fasen. Fase 1, het noordelijke deel Noordersingel tot aan de kruising Pastoor Verburghweg kan hierdoor al in december 2015 worden afgerond waarin de duikers, de fundering, de verharding en de persleiding wordt vervangen. Door deze versnelling is het noodzakelijk ca € 20.000 van het projectbudget naar voren te halen.

6- Renovatie Wilgenlaan (integraal riolering en wegen)

De uitvoeringsfase wordt in december 2015 afgerond. Het project is goedkoper uitgevoerd dan geraamd, er is sprake van een voordeel van € 171.000.

7- Vervangen brug Noordeindseweg/ Middelweg en Molenweg

De voorbereiding van de vervanging van twee bruggen heeft vertraging opgelopen. De vertraging komt voort uit verschil van mening tussen het Hoogheemraadschap van Delfland en de gemeente Lansingerland omtrent de harde eisen van het Hoogheemraadschap van Delfland. In de beleidsregel Veendijken van het Hoogheemraadschap van Delfland is vereist een damwand als grondkerendeconstructie tot de pleistocene zandlagen van 20m diep te realiseren, in plaats van 8m diepe damwand. Uit uitgevoerde onderzoeken is aangetoond dat een damwand van 8m diep ruim voldoende is voor de grondkering en de stabiliteit van het dijklichaam. De extra eisen van het Hoogheemraadschap van Delfland brengen substantiële meerkosten met zich mee. We zijn in overleg met Delfland om tot een alternatieve oplossing te komen. Dit betekent dat de projecten tot die tijd vertragen (€416.000). In de VJN 2016 wordt gerapporteerd over de voortgang.

8- Ontwikkeling centrumplannen (riolering en wegen)

Dit betreft werkzaamheden op Ds. van Koetsveldstraat en Rendom/Kerkstraat. De integrale aanpak heeft erin geresulteerd dat dit project voordeliger gerealiseerd is. Het aanbestedingsvoordeel van €34.400 wordt afgeraamd bij de najaarsnota.

9- Vervanging vrijval riolering

Het oorspronkelijk aangevraagde krediet van € 2.255.000 voor de vervanging van vrijval riolering is gebaseerd op aannames uit het verleden. Het uitgangspunt was namelijk dat de riolering op basis van de leeftijd volledig vervangen zou moeten worden. Vooruitlopend op de vaststelling van het nieuwe GRP in november 2015, hanteren we een andere werkwijze. We vervangen alleen op basis van de daadwerkelijke kwaliteit (d.m.v. inspecties) en we stemmen de werkzaamheden af op het programma wegen. Dit leidt tot een herprogrammering van het beschikbaar gestelde krediet. De wijken staan nog steeds op de planning tussen nu en 5 jaar, maar voor 2016 is € 801.000 nodig voor daadwerkelijke projecten. Hiermee kan € 1.454.000 worden afgeraamd.

10- Overige projecten

Van de overige projecten wordt:

- voor € 967.000 overgeheveld naar andere jaarschijven en
- voor € 179.000 versneld uitgevoerd in 2015.

Hieronder worden de belangrijkste projecten genoemd:

10.1 Vertraagde projecten

Vervanging riool Gerberasingel (Berkel en Rodenrijs) - € 154.000

Het project Gerberasingel is gerelateerd aan project 'fietspad kasteel - station Rodenrijs'. Door juridische procedures en de heroverweging van het fietspad tracé zijn werkzaamheden van de Gerberasingel (weg en riool) uitgesteld in afwachting van keuzes uit de heroverweging.

Reconstructie Zuidersingel - € 165.000

Het project is inmiddels in de aanbestedingsfase, deel van de uitvoering wordt doorgeschoven naar het eerste kwartaal 2016. Dankzij een multidisciplinaire aanpak van het project zijn vele wensen en eisen vanuit verkeer, parkeren, water en waterkwaliteit etc. verwerkt in het ontwerp. Het komen tot een breed gedragen en toekomstbestendig ontwerp heeft wel wat extra tijd gekost.

Vervangen damwand Hoefweg € 74.000

Op basis van de standaard visuele inspecties zijn de voorbereidingen in gang gezet om de huidige damwand te verstevigen. Dit is een beperkte ingreep die versneld in 2015 zou kunnen worden uitgevoerd, zoals gemeld bij de VJN. Tijdens de voorbereidingsfase is een nadere duikerinspectie uitgevoerd om onzichtbare delen van de damwand te inspecteren. Hieruit is gebleken dat de constructie dusdanig was aangetast, dat versteviging niet voldoende was, maar de complete damwand vervangen moet worden. Het huidige damwandprofiel wordt niet meer gemaakt en ambtelijke afstemming met HHSK vindt nu plaats over toegestane alternatieven. De vervanging wordt daardoor niet meer in 2015 gerealiseerd en wordt daarmee alsnog doorgeschoven naar 2016.

10.2 Versnelde projecten

Herinrichting Ds van Couwenhovenlaan en omstreken (wegen en riolering) - € -158.000

Het betreft een meerjaren project. De uitvoering was oorspronkelijk gepland in 2016. Vanwege rioolwerkzaamheden is het herstraten van de Europasingel naar voren gehaald.

4.3 Investerings Onderwijs

De bouw van het nieuwe schoolgebouw van de WP2 is in de afrondingsfase. Bij de aanbesteding was reeds een voordeel voorzien die op dit moment beter kan worden ingeschat. Voorlopig verwachten wij een

kredietverlaging van € 1 miljoen. Hierdoor dalen de kapitaallasten structureel met circa € 55.000 in 2016, € 54.000 in 2017 en € 53.000 in 2017. Zie hiervoor ook hoofdstuk 4.

4.4 Investerings gedekt door subsidies

Stad-landverbindingen

Op 1 september 2015 heeft de gemeente Lansingerland een subsidiebeschikking van de Provincie Zuid-Holland ontvangen van € 90.000,- ter verbetering van drie zogenaamde stad-landverbindingen in de gemeente. De subsidie zal worden gebruikt om de fietsroutes vanuit Berkel- en Rodenrijs en Bergschenhoek richting het Noordas-gebied aantrekkelijker en gebruiksvriendelijker te maken. Hiervoor worden diverse middelen ingezet zoals de verbetering van de bewegwijzering en het plaatsen van bankjes en informatiepanelen. Het beheer van de zogenaamde elementen zal middels areaaluitbreiding plaatsvinden. (I15.31344 en BW15.00388). De subsidie zal ook worden gebruikt ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van station Rodenrijs.

Fietsverbinding Polderpadroute

Door de Stadsregio zijn subsidiebeschikkingen afgegeven (in 2013 en 2014, voor een totaalbedrag van € 3.170.720,-) voor de realisering van een fietsverbinding (onderdeel Polderpadroute) tussen Park de Polder via het Triangelpark naar de Bergweg-Zuid. In het kader van het project A13/A16 is er een afspraak met Rijkswaterstaat om deze verbinding mee te nemen bij de aanleg van de A13/A16. Hiervoor wordt eind 2015, begin 2016 een separate Uitvoeringsovereenkomst gesloten. Randvoorwaarde hierbij is dat de subsidie kostendekkend zal zijn. (zie ook subsidieuitvoeringsovereenkomst welke is gesloten met de stadsregio BW 1500407). Hier bovenop is er een bijdrage aan dit project uit ons Fonds Bovenwijken van +/- €246.000,- welke geldt als co-financiering (zie hiervoor ook BR1300168).

Stationsomgeving Rodenrijs

In 2013 heeft de gemeente Lansingerland een subsidiebeschikking ontvangen van de Stadsregio ter grootte van € 31.875. Samen met de eerder genoemde subsidie Stad-Landverbindingen zal deze subsidie worden ingezet ter verbetering van de verblijfskwaliteit van de stationsomgeving Rodenrijs. De planvorming hiervoor start in het najaar 2015. Uitvoering is gepland in het voorjaar van 2016.

Fietspad Wilderszijde

In Wilderszijde wordt een fietspad gerealiseerd met als doel een veiliger route voor de middelbare schooljeugd. Hiervoor is door uw raad bij de voorjaarsnota in 2013 een budget beschikbaar gesteld voor het gemeentelijk aandeel in de kosten. Daarnaast is een subsidie ontvangen voor de aanleg van dit pad. Deze subsidie was nog niet opgenomen in de ramingen (€ 92.000).

Beleveniselementen

Deel van subsidie aanleg fietspad Wilderszijde wordt overgeheveld naar Belevingselementen (is afgestemd met stadsregio I15.01283). Voor de aanleg van het fietspad de Boterdorpseweg naar de Wilderse-kade en de aanleg van belevingselementen langs de fietsverbindingen in de Noordas is een totale subsidie verleend door de stadsregio. Inmiddels is het fietspad door Wilderszijde gerealiseerd. De overgebleven middelen kunnen met toestemming van de stadsregio worden ingezet voor de belevingselementen. De bijbehorende ramingen worden hier gecorrigeerd (€ 48.500).

4.5 Ontwikkeling Staat van investeringen

In onderstaande overzichten zijn de financiële consequenties van bovenstaande cijfers meerjarig opgenomen. De actualisatie van de investeringen heeft gevolgen voor de begrote kapitaallasten door verschillende mutaties van kredieten en verschuivingen in tijdsplanningen. De mutatie van riolering wordt gepresenteerd in combinatie met de storting in de voorziening riolering. Dit heeft te maken met het feit dat riolering een gesloten systeem is waardoor voordelen op de kapitaallasten van de riolering niet ten gunste komen aan de algemene middelen maar aan de voorziening riool. Toelichting op de verschillende ontwikkelingen staan op de verschillende programma's en hierboven gemeld.

Effect kapitaallasten	2016	2017	2018
Programma 2	55.000	54.250	53.500
Programma 4	18.902	18.548	18.193
Totaal saldo effect	73.902	72.798	71.693

Effect riolering	2016	2017	2018
Kapitaallasten riolering	128.577	111.450	81.240
Storting voorziening riolering	-128.577	-111.450	-81.240
Totaal effect programma 4	0	0	0

Bijlage 1: Begrotingswijzigingen en administratieve wijzigingen

Hieronder treft u een overzicht van de begrotingswijzigingen en administratieve wijzigingen die sinds de voorjaarsnota zijn doorgevoerd.

Nr.	Omschrijving	Bedrag 2015	Effect begrotingssaldo	Wijziging
1	Resultaatbestemming JR 2014	7.657.031	2.078.442	BR1500066
2	Voorjaarsnota 2015	2.288.782	2.288.782	BR1500092
3	Actualisatie grondexploitaties 2015	-23.765.531	-23.765.531	BR1500075
4	Inhuur Publiekszaken	45.311	geen	Administratief
5	Omzetten voorziening wegen naar exploitatie	624.777	geen	Administratief
6	Aanpassing WMO oud naar WMO nieuw	434.000	geen	Administratief
7	Inhuur Publiekszaken	49.000	geen	Administratief
8	Inhuur verkeer	15.200	geen	Administratief
9	Omzetten kostensoorten	168.163	geen	Administratief
10	Inhuur B&O	73.500	geen	Administratief
11	Nieuwe anterieure overeenkomsten	0	geen	Administratief
12	Verschuiving budgetten boventallig	585.240	geen	Administratief
13	Investing markt	22.500	geen	Administratief
14	Verdeling nieuw beleid 2015	300.000	geen	Administratief
15	Inhuur V&H	18.240	geen	Administratief
16	Inhuur Financiën	122.544	geen	Administratief
17	Inhuur UA	4.600	geen	Administratief
18	Inhuur B&O	4.800	geen	Administratief
19	Omzetten voorziening naar reserve groot onderhoud	732.549	geen	Administratief
20	Aanvulling op VJN	73.968	geen	Administratief
21	Inbreng ant.ov. bedr.woning en gemaal	0	geen	Administratief

Begrotingswijzigingen zijn programma overschrijdend en worden voorgelegd aan de raad. Administratieve wijzigingen hebben geen programma overschrijdende consequenties en hoeven niet voorgelegd te worden aan de raad.